

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานศึกษาวิจัยชิ้นนี้ เป็นการวิเคราะห์การวิจารณ์เชิงเสียดสีผู้ชายของนักเขียนหญิงในสื่อวรรณกรรมร่วมสมัยด้านรูปแบบความรักความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาของนักเขียนสตรีเพื่อวิเคราะห์ความคิด ค่านิยมและทัศนคติของนักเขียนสตรี และวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในงานเขียนสตรีเกี่ยวกับการแฉผู้ชายในพ็อกเก็ตบุคส์ ว่าเกี่ยวข้องอย่างไรกับประเด็นทางสังคมอื่น (ได้แก่ พื้นที่การทำงาน การเป็นวัตถุทางเพศ ร่างกายและพรหมจรรย์) โดยการวิเคราะห์จากงานเขียนสตรีทั้งหมด 5 เล่มโดยใช้แนวคิดสัญวิทยา และแนวคิดสตรีนิยม

ในแนวทางการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกนำมาใช้เป็นกรอบและแนวทางสำคัญในการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีสัญศาสตร์ (semiotics) มาใช้ในการพิจารณาลำดับแรกในส่วนของรูปแบบการใช้ภาษา เนื่องจากการวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานในรูปของความหมายภายในตัวบทวรรณกรรมได้อย่างชัดเจน และเนื่องจากประเด็นของผู้หญิงถูกจัดวางเป็นศูนย์กลางในการศึกษานี้จึงมีความจำเป็นยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงมุมมองของสตรีนิยม (feminism) เป็นสำคัญ

เริ่มจากการทบทวนความเป็นมาของงานวรรณกรรมสตรี และตัวอย่างงานวรรณกรรมสตรีเกี่ยวกับการแฉผู้ชายทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย เพื่อจะได้ทราบถึงอิทธิพลของงานเขียนแนวสตรีนิยมที่มีต่อนักเขียนสตรีในประเทศไทย

จากผลการศึกษาในรูปแบบการใช้ภาษาในงานของนักเขียนหญิงพบว่าการใช้คำที่ผู้หญิงเคยตกเป็น “เหยื่อทางเพศ” ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายซึ่งได้สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้หญิงอย่างมาก ดังนั้นลักษณะการใช้ภาษาในงานเขียนแฉนัยยะเชิงลบไว้ในน้ำเสียงของผู้เขียนโดยตลอดจึงใช้ถ้อยคำคำว่ารุนแรงประชดประชันเสียดสีปนสั่งสอน อย่างเช่น สถานะความเป็นแม่นั้นถูกนำเสนอมาจากความไม่รับผิดชอบของผู้ชาย เราจะเห็นว่าในงานเขียนใช้โวหารประเภทอุปมา (simile) เพื่อเปรียบเทียบบทบาททางเพศระหว่างมนุษย์กับสุนัข กล่าวคือทั้งผู้ชายและสุนัขเพศผู้ต่างเห็นแก่ตัวและมุ่งเอาเปรียบกดขี่โดยผู้ที่ตกเป็นเหยื่อก็คือผู้หญิง และการออกมาเปิดเผยเรื่องราวเพื่อจะเอาผิดกับผู้ชายก็เท่ากับสร้างความอับอายให้กับผู้หญิงเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นในโลกของงานเขียนจึงเป็นพื้นที่ที่ผู้หญิงที่ถูกทำร้าย ได้แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงให้ กับคนที่เป็นเพศเดียวกันได้เห็นออกเห็นใจกัน เป็นเรื่องผู้หญิงไม่ควรจะนั่งเงียบหรือปกปิดอีกต่อไป แต่จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะชนให้ร่วมรับรู้และเห็นเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดื้อรั้นของสตรี (ภัทรพร, 2538 : 31)

เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยเริ่มทำการวิเคราะห์ส่วนที่เป็นโครงสร้างความรู้สึกรักของนักเขียนจากการวิเคราะห์ความคิดค่านิยมและทัศนคติที่ปรากฏอยู่ในผลงานของนักเขียนสตรีในประเด็นของผู้หญิงกับความคิด ค่านิยมและทัศนคติที่มีต่อความรักความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชาย และวิเคราะห์ภาพสะท้อนในสังคมไทยที่ปรากฏในผลงานของนักเขียนสตรี โดยดึงเอาประเด็นทางสังคมอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องในงานเขียนมาร่วม (ได้แก่ ผู้หญิงกับพื้นที่การทำงาน, ผู้หญิงกับความเป็นวัตถุทางเพศ, ผู้หญิงกับร่างกาย, ผู้หญิงกับพรหมจรรย์) โดยที่ศึกษามาทั้งหมดนี้เพื่อจะได้ทราบถึงปรากฏการณ์ทางด้านเพศสภาวะและเพศวิถีในสังคมไทยปัจจุบัน ว่าเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่ผ่านมาอย่างไรบ้าง

จากผลการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทั้ง 5 เรื่อง เป็นเครื่องยืนยันว่าอิทธิพลของแนวคิดสตรีนิยม (feminism) นั้นมีผลต่อความคิดและการสร้างงานของนักเขียนสตรีรุ่นใหม่ในสังคมไทย โดยบ่งชี้ออกมาว่านักเขียนต้องการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อหนีออกจากกรอบปิตาธิปไตย โดยมีพื้นที่ในหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการระบายและเผยแผ่ความเป็นจริงออกมาการเขียนหนังสือจึงเป็นการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการต่อสู้ในเรื่องสิทธิความเท่าเทียมของผู้หญิง

ความคิดค่านิยมและทัศนคติของผู้หญิงที่มีต่อความรักความสัมพันธ์นั้น พบว่ายังมีลักษณะของความเป็นผู้หญิงสมัยเก่าหลงเหลือให้เห็นอยู่บ้าง คือมีลักษณะของความเป็นฝ่ายรับหรือเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive) และยังมีความคิดค่านิยมและทัศนคติต่อตนเองน้อยดูถูกตนเอง เห็นตนเองเป็นคนไม่มีค่าถ้าถูกผู้ชายที่เธอรักไม่สนใจ แต่ในยุคสมัยเดียวกันก็ได้พบเห็นลักษณะของความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ปรากฏในงานเขียนอยู่จำนวนมาก หลังจากเธอเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตก็กลับเป็นฝ่ายที่ตัดสินใจเลือกเองบ้างโดยเลือกที่จะนึกถึงความสุขของตนเองก่อน ผู้หญิงยุคนี้จึงนับถือตนเองเข้าใจถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้นมีอิสระในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง และดำรงอยู่ในสถานะของผู้เลือกหรือกล้าเป็นฝ่ายริเริ่มแสดงออกเรื่องความสัมพันธ์ (active) มากกว่าจะยินยอมตกอยู่ในสถานะเป็นผู้ถูกเลือก

โดยพบว่างานเขียนสตรีสมัยใหม่มีการบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ทางเพศ และแสดงออกถึงความต้องการทางเพศของตนเองอย่างโจ่งแจ้งชัดเจน ผู้หญิงยังมีสถานะเป็นผู้กระทำทางเพศเพราะเธอเป็นฝ่ายเลือกที่จะมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายก่อน และยังเป็นช่วงเวลาซึ่งพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิงถูกนำเสนอออกมาในแง่มุมที่แตกต่างจากอดีต แสดงให้เห็นการขยายเขตเพศสภาพ (gender) ของผู้หญิงจากที่เคยมีมาในวรรณกรรมไทย และแสดงให้เห็นว่าเพศวิถีไม่ใช่เรื่องต้องห้ามที่เก็บไว้เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้หญิงสมัยนี้อีกต่อไป อีกทั้งผู้หญิงยุคใหม่พยายามเรียกร้องสิทธิความ

เท่าเทียมกันทางเพศ โดยวิธีการเข้าไปอยู่ในโลกของผู้ชายใช้กติกาตามของผู้ชายเพื่อแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างสามารถเท่าเทียมกันเรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติทางเพศของผู้หญิงรุ่นใหม่

ในส่วนของทฤษฎีวิเคราะห์ภาพสะท้อนในสังคมไทย ที่ปรากฏในผลงานของนักเขียนสตรีทางด้านรูปแบบความรักความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ พบว่าในโลกการทำงานของผู้หญิงนั้นการประกอบอาชีพการงานถือเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เธอได้มีอำนาจต่อรองกับผู้ชายมากขึ้น ผู้หญิงสามารถทำทายกเกณฑ์ที่ต้องตกอยู่ภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่ที่จำกัดหน้าที่ผู้หญิงเพียงในบ้าน แต่ถึงอย่างนั้นดูเหมือนว่าการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงยังไม่มั่นคงเท่าไรนัก เนื่องจากพื้นที่ภายนอกยังคงเป็นระบบของผู้ชายเป็นใหญ่

ถึงแม้ผู้หญิงจะทำงานนอกบ้าน แต่ตัวตนของผู้หญิงยุคใหม่ได้เข้าปะทะกับคำสั่งสอนที่มีมาแต่โบราณถึงการเป็นเมียและแม่ที่ดี จึงส่งผลให้ผู้หญิงต้องกังวลและเครียดกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย (อมรา, 2548) ทำให้ผู้หญิงมีลักษณะซับซ้อนอยู่ในตัวเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้หญิงล้วนดำรงอยู่ในโครงสร้างที่ตึงเครียด กล่าวคืออยู่ในความขัดกันระหว่างแรงจูงใจสู่ความก้าวหน้าทางหน้าที่การงานเสรีภาพกับแรงจูงใจในทิศทางตรงกันข้ามเพื่อให้ผู้หญิงกลับคืนสู่ความเป็นกุลสตรีและความเป็นเมียและแม่ที่ดี

ดังนั้นปัญหาที่พบของผู้หญิงทำงานในปัจจุบัน จึงเป็นปัญหาเรื่องการแบกรับภาระทั้งงานนอกบ้านและงานในบ้าน (เพ็งอ้าง, 2548) แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใดแต่ความคาดหวังจากผู้ชายในเรื่องที่ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือนนั้นยังมีปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง การที่ผู้หญิงต้องทำงานบ้านเป็นบทบาทหน้าที่ซึ่งสังคมชายเป็นใหญ่ (patriarchy) บังคับหยาบยื่นให้ผู้หญิง (ซีโมน เดอ โบวัวร์ อ้างใน เสนาะ, 2548 : 41) สื่อให้เห็นว่า “ความเป็นหญิง” ยังเป็นเรื่องสำคัญอยู่ในปัจจุบันภาพเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนจารีตแบบเดิมที่ยังคงให้ความสำคัญกับพื้นที่ในครัวเรือน และการเป็นผู้หญิงยุคใหม่ในโลกของพื้นที่การทำงานนอกบ้าน

การเห็นผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางอำนาจในสังคมแบบปิตาธิปไตยซึ่งปัญหาที่ผู้หญิงมีอำนาจในสังคมไม่เท่าเทียมกับเพศชาย ผู้หญิงประสบกับการถูกเอารัดเอาเปรียบในพื้นที่ส่วนตัวของความสัมพันธ์และครอบครัว ปิตาธิปไตยควบคุมกำกับเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงเพื่อทำหน้าที่สนองความต้องการทางอารมณ์และทางเพศของผู้ชาย ความเป็นหญิงถูกนิยามในฐานะวัตถุทางเพศ รูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศจึงตั้งสะท้อนและสนับสนุนให้การกดขี่ทางเพศดำรงอยู่

ภาพสะท้อนเรื่องร่างกายของผู้หญิงถูกนำเสนอในมิติทางสังคมที่หลากหลาย ตั้งแต่ร่างกายของผู้หญิงยุคใหม่กับการหลีกเลี่ยงความเป็นเบี้ยล่างทางเพศ ร่างกายในฐานะเป็นเครื่องมือปฏิบัติการทางสังคมที่ช่วยให้ผู้หญิงบรรลุเป้าหมาย โดยใช้ทุนทางร่างกายเพื่อนำมาซึ่งทุนทางเศรษฐกิจและใช้

ร่างกายเข้าควบคุมเพศชายเพื่อแก้แค้น และร่างกายเพื่อผู้ชายที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในสังคมแบบชายเป็นใหญ่ให้ดำรงอยู่

จากภาพสะท้อนดังกล่าว พบเพศวิถีที่อยู่นอกกรอบวาทกรรมกระแสหลักในสังคมไทย โดยผู้หญิงใช้อารมณ์ความรู้สึกเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางเพศ และให้ความสำคัญกับเรื่องเพศหรือความพึงพอใจทางเพศ ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของสิ่งที่มีคุณค่าที่ผู้หญิงควรมีโอกาสเข้าถึงได้เช่นเดียวกับผู้ชายกิจกรรมทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ จึงควรจะเป็นการเลือกหรือการตัดสินใจของแต่ละบุคคลและไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมกับความรักความผูกพัน หรือการสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนเรื่องเพศของผู้หญิงจึงเป็นไปเพื่อความพึงพอใจทางกายได้

ภาพสะท้อนเรื่องพรหมจรรย์ ผู้ชายไทยจะใช้คุณค่าเรื่องพรหมจรรย์ควบคุมเนื้อตัวร่างกายและผลิตซ้ำให้กับผู้หญิงยุคเก่าที่เสียชีวิตแล้ว และพบเห็นการเปลี่ยนแปลงคุณค่าเรื่องพรหมจรรย์ของผู้หญิงที่ดูเหมือนว่าได้รับคุณค่าน้อยลงในสังคมไทย การสูญเสียความสาวไม่ใช่เรื่องสำคัญในชีวิตผู้หญิงสมัยใหม่ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ชายใช้สำหรับจองจำผู้หญิงอีกต่อไป สะท้อนว่าความหมายของผู้หญิงแบบจารีตกำลังถูกรื้อทิ้งโดยผู้หญิงรุ่นใหม่ (อมรธา, 2548) เพื่อปลดปล่อยเพศวิถีของตนจากการควบคุมของปีศาจไปเลย

ในงานเขียนทุกเรื่องที่ได้วิเคราะห์มาแล้ว ล้วนชี้ให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำรงอยู่ในความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศทั้งสิ้น อีกทั้งเรื่องเพศอาจเป็นอาณาบริเวณที่ร่างกายและจิตวิญญาณของผู้หญิงถูกกดขี่บังคับให้สยบยอมในการสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย ดังนั้นผู้หญิงจึงข้ามพรมแดนของกรอบในเรื่องเพศ เป็นการบ่อนทำลายการควบคุมเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงโดยปีศาจไปเลยได้อีกทาง ด้วยการไม่สยบยอมหรือเล่นกับกติกาและกฎเกณฑ์ของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เป็นอยู่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงถือเป็นการปฏิวัติทางวัฒนธรรมของผู้หญิงในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

5.2 ข้อจำกัดในการทำวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในการประนามผู้ชายในงานเขียนของนักเขียนหญิง ด้านรูปแบบความรักความสัมพันธ์ ผู้วิจัยพบว่าข้อจำกัดที่ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถนำข้อมูลต่างๆ ทำการวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วน กล่าวคือเดิมที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิด ค่านิยม และทัศนคติที่มีต่อตนเองและความคิดค่านิยมและทัศนคติที่มีต่อสังคมที่ปรากฏในผลงานของนักเขียนด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงข้อมูลความคิดของนักเขียนและข้อมูลทางสังคมได้โดยตรง แต่เนื่องจากเนื้อหาที่กล่าวอยู่ในผลงานมีน้ำหนักของข้อมูลไม่เพียงพอที่จะทำการศึกษาได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำได้เพียงศึกษา

ความคิดคำนิยมและทัศนคติที่มีต่อความรักความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายเท่านั้น แต่จากผลการวิจัยที่ได้ก็ทำให้ทราบข้อมูลทางความคิดของนักเขียนและทางสังคมได้โดยทางอ้อมเช่นกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการตอบรับงานเขียนแนวแฉผู้ชาย ผู้วิจัยเห็นว่าคนส่วนใหญ่ให้การตอบรับปรากฏการณ์ฟ็อกเก็ตบุคส์แนวแฉมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนครั้งที่พิมพ์ในแต่ละเรื่องอย่างเช่น นักเขียนกาะแมร์ในเรื่องผู้ชายไม่ใช่เทวดา พิมพ์ครั้งที่ 7 , ผู้ชายเลวกว่าหมาและไม่ได้มาจากดาวอังคาร พิมพ์ครั้งที่ 29, บันทึกสีม่วงของอิงอิง พิมพ์ครั้งที่ 12, ผู้หญิงโหดร้ายกับผู้ชายสารเลว พิมพ์ครั้งที่ 3, เลวอย่างนี้ก็คืออยู่แล้ว พิมพ์ครั้งที่ 7 เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องการศึกษาต่อยอดการวิจัยชิ้นนี้ว่ากลุ่มผู้อ่านเหล่านี้เป็นใคร และจากที่ศึกษาถึงผลงานของนักเขียนสตรีที่เขียนประนามผู้ชาย นักเขียนจะใช้ภาษาที่รุนแรงต่อว่าเพศชายและกล่าวถึงประสบการณ์ทางเพศในงานเขียนอย่างโจ่งแจ้ง ผู้อ่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างต่อปรากฏการณ์นี้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้หญิงสมัยก่อนไม่พึงกระทำกัน

อีกประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการเสนอแนะคือ การนำแนวคิดในเรื่องของการตลาดเข้ามาทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ทราบถึงปรากฏการณ์ของฟ็อกเก็ตบุคส์แนวแฉหรือประจักษ์ที่มีผลงานออกมาให้เห็นมากมายในปัจจุบันนี้ว่าทำไมจึงมีปรากฏการณ์เช่นนี้ และการตลาดมีส่วนเกี่ยวข้องแค่ไหนอย่างไร แต่ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งที่ได้จากการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงเพศสภาวะและเพศวิถีในสังคมปัจจุบันที่สะท้อนผ่านงานเขียนของผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรจะศึกษาประเด็นงานเขียนของนักเขียนชายที่ได้แย้งผู้หญิงบ้างซึ่งก็เริ่มมีผลงานให้เห็นอยู่พอสมควร เพื่อนำมาศึกษาถึงวิถีคิดของเพศชายและนำประเด็นในการโต้แย้งของผู้หญิงและผู้ชายมาศึกษาเปรียบเทียบ น่าจะมีส่วนช่วยในการอธิบายปรากฏการณ์สังคมในด้านต่างๆ ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นประโยชน์แก่วงวิชาการเพื่อนำไปเผยแพร่หรือทำการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้ที่สนใจทางด้านงานวรรณกรรมสตรี หรือเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการทางวิชาชีพนักเขียนรุ่นใหม่ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป